

KAITSEMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
info@kliimaministeerium.ee

Teie: 27.10.2025 nr KLIM/25-1176/-1K

Meie: 19.11.2025 nr 5-7/25/100-4

Metsaseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu vastuskiri

Kaitseministeerium kooskõlastab Kliimaministeeriumi esitatud metsaseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu järgmiste märkustega arvestamise korral.

1. Probleemkohad seoses raadamise ja raiega

1.1 Metsaseaduse § 28 lõike 4 kohaselt on lubatud raie muuhulgas nii trassiraie kui raadamine. Raadamine on metsaseaduse § 32 lõike 1 kohaselt raie, mida tehakse, et võimaldada maa kasutamist muul otstarbel kui metsa majandamiseks. Ning trassiraie on eelnõu järgse (§ 1 p 33) § 31¹ kohaselt raie, mille hulka kuulub kvartali- või piirisihi sisseraie või olemasoleva sihi või teeserva, kraavikalda ja kraaviserva või mõne muu varem raadatud ala puhastamine puudest või puittaimestikust, mille keskmine rinnasdiameeter ületab kaheksat sentimeetrit.

Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuulub Ämari lennuväli, mille ümbruses olevad maad, sealhulgas ka eraomandisse kuuluvad metsamaad jäävad osaliselt lennuvälja kaitsevööndisse, kus lennuohutuse eesmärgil on vajalik osaliselt puid maha võtta. Metsaseaduses nimetatud raieliigid ei võimalda lennuvälja kaitsevööndis kõrgemaid puid raiuda eesmärgil, mis on seotud lennuohutuse või riigi julgeoleku tagamisega.

Kaitsevööndis tehtavat vajalikku raiet ei saa liigitada raadamise alla, sest maa kasutusotstarve ei muutu. Samuti on probleemne selle liigitamine trassiraie alla, sest eelnõu kohaselt peab see olema „varem raadatud ala“.

Palume seda analüüsida ning a) tekitada kaitsevööndile täiesti eraldiseisev raie liik või b) täiendada eelnõus trassiraie regulatsiooni, millest nähtuks selgelt, et trassiraie alla kuulub kaitsevööndis tehtav raie (ilma eelneva raadamiseta).

1.2 Leiame, et eelnõu punkti 33 (metsaseaduse § 31¹lg 2) sõnastus on hetkel liiga kitsas piiritledes üle 4 meetrise trassiraie puhul kaitsevööndi ainult ehitistega. Märkime, et lisaks ehitistele on ka muid on alasid või objekte, millel on kaitsevöönd. Lisaks on ka ehitisi, millele on sätestatud piiranguvööndid. Seetõttu palume täiendada lõigete 1 ja 2 sõnastust võttes arvesse ka muud kaitsevööndi või piiranguvööndi alad, näiteks järgmiselt:

(1) Trassiraie on raie, mille hulka kuulub kvartali- või piirisihi või olemasoleva sihi või teeserva, kraavikalda ja kraaviserva, kaitsevööndi või piiranguvööndi või mõne muu varem raadatud ala puhastamine puudest või puittaimestikust, mille keskmine rinnasdiameeter ületab kaheksat sentimeetrit.

(2) Kui trassiraie laius on üle nelja meetri, esitatakse trassi hooldamiseks või kaitsevööndiga või piiranguvööndiga ehitise või objekti korral ehitise, objekti või nende kaitsevööndi või piiranguvööndi korrashoiuks või toimimiseks õigusaktidest tulenev kehtiv projekt, hoolduskava või muu dokument.“

1.3. Raadamistasu kaotamine või piiramine riigikaitselistel objektidel.

Riigikogu menetluses on Lennundusseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus (702 SE), mille käigus on tõusetunud probleem raadamistasu nõudmise põhiseaduspärasega.

Lennundusseaduse menetluse käigus jõuti koos Kliimaministeeriumiga kompromissile, et raadamistasu maksmise kohustus langeb lennuvälja käitajale või valdajale.

Seoses metsaseaduse muutmisega palub Kaitseministeerium üle hinnata, kas raadamistasu maksmise kohustuse panemine sellisel kujul lennuvälja käitajale või valdajale on põhiseadusega kooskõlas. Kinnisasja valdamine ja käsutamine on omaniku põhiseaduslik õigus ning sellega seotud tasud peaks olema seotud vaid õiguse adressaadiga ehk omanikuga.

Samas ei saa tähelepanuta jätta, et lennuvälja kaitsevööndis raadamine ei ole omaniku soov vaid samuti riigi poolt lennuohutuse eesmärgil pandav kohustus ning seega põhiseaduse järgi peaks sellega tekitatava riive riik isikule hüvitama, mitte selle kohustuse täitmise eest tasu nõudma.

Lisaks märgime seoses raadamistasuga, et raadamisõiguse tasu määr on kliimaministri 12.06.2024 määruse nr 40 „Raadamisõiguse tasu määra arvutamise metoodika ja tasumäär“ kohaselt ühe hektari kohta 4462 eurot. Jääme kindlaks oma põhimõttele, et raadamine, mida tehakse Kaitseväe vajaduste tõttu, on kaitsekulu, mitte Kaitseministeeriumi tulullikas nagu see on näiteks metsandusega tegelevate eraettevõtjate puhul.

Pakume kaalumiseks Kaitseministeeriumi vaatest prioriteetsuse järjekorras järgmised ettepanekud:

- a) Kehtestada erand riigikaitseliste raadamisele, millisel juhul ei pea Kaitseministeerium raadamistasu maksma.
- b) Riigi Metsamajandamise Keskus tasub raadamistasu Kaitseministeeriumi jaoks teostatud raieist saadud tuludest. Tulem on, et Riigi Metsamajandamise Keskus maksab selle võrra vähem dividende. Kaitseministeerium ei ole kunagi saanud harjutusväljadel tehtud raieist tulu, see on läinud riigituludesse.
- c) Riigikaitseliste raadamise puhul kehtestatakse raadamisõiguse tasu erisus. Hetkel on raadamisõiguse tasu 4464 eurot hektari kohta. Kompromissina pakume, et riigikaitse eesmärkidel tehtava raadamise puhul võiks see olla kuni 1000 eurot hektari kohta.

2. Teeme ettepaneku muuta eelnõu punkti 46 (§ 41 lg 13) järgmises sõnastuses: „Kümne päeva möödumist ei pea ootama ega metsateatist vormistama elutähtsa teenuse tagamise, inimese tervisele ja varale ohtlike puude eemaldamise eesmärgil, samuti riigikaitseaduses sätestatud kõrgendatud kaitsevalmiduse, mobilisatsiooni või sõjaseisukorra väljakuulutamisel ning muul juhul, kui on vahetu oht Eesti Vabariigi julgeolekule.“.

Metsaseaduse § 41 lõige 13 sätestab üldise kümnepäevase ooteaja enne raiet. Käesoleva ettepanekus esitatud muudatus on vajalik, et võimaldada riigikaitselistel kriitilistel hetkedel või nendele vahetult eelneval perioodil metsa raadamist ja kaitserajatiste rajamiseks vajaliku materjali varumist ilma formaalse ooteaja ja tavapärase metsateatise menetluseta. Kaitsevägi ja Kaitseliit võivad vajada kiiret raadamist või lageraiet nii eriolukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse kui ka sellele eelneva julgeolekuolukorra pingestumise perioodil, mil ajafaktor on otsustava tähtsusega.

Praegu kehtiv kümnepäevane ooteaeg ei võimalda reageerida tundide või päevadega, nagu tegelik vajadus nõuaks, ning metsateatise menetluse tähtaegade järgimine sellistes olukordades ei ole realistlik. Muudatuse eesmärk on tagada, et riigikaitselistel raieetööd ei jääks pidama haldusmenetluse tehniliste viivituste või kolmandate isikute vaidlustamisvõimaluste tõttu, samas säilitades kontrolli ja läbipaistvuse riigiasutuste koostöös. Muudatus tagab, et kriitilises olukorras ei saa kolmandad isikud menetluslike vaidlustega takistada riigikaitselistel vajalike otsuste täitmist. Muudatus on kooskõlas riigikaitseaduse üldpõhimõtetega, mille järgi riigikaitse ülesannete täitmine peab olema tagatud ka kriisieelse ettevalmistuse faasis ning vastav koostöömehhanism vajab õiguslikku alust juba enne kõrgendatud kaitsevalmiduse väljakuulutamist.

3. Riigikaitselistel erandid metsamajandamisele väljaspool harjutusvälju.

Lisaks harjutusväljadele tuleks seaduses ette näha erandid metsa majandamisele riigikaitselistel eesmärgil ka teistele objektidele (nt linnakud).

Riigikaitsealistel eesmärkidel on sageli vajalik hoida metsa tavapärasest hõredamana ning metsauuenduse ja istutuse nõudeid ei ole alati võimalik täies mahus täita. Samuti peab olema võimalus teostada riigikaitsealistest eesmärkidest lähtuvalt raieid, mis ei pruugi vastata metsaseaduses sätestatud nõuetele, kuid on vajalikud riigikaitsealise tegevuse tagamiseks (nt alade hooldus, nähtavuse tagamine, ohutustsoonide rajamine jne). Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta metsaseaduse § 43 lg 3 ning asendada see uue sõnastusega: „Valdkonna eest vastutav minister võib valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul kehtestada riigikaitsealistel eesmärkidel metsa majandamisele metsa majandamise eeskirjas erandeid.“. Vastavad muudatused tuleb teha ka Metsa majandamise eeskirjas, kuhu erisused tuleb sisuliselt lahti kirjutada.

4. Täiendavalt palume (eelnou punkti 3) § 2 lõike 4 alusel kehtestatava Vabariigi Valitsuse määruse „Majandusmetsade hulka mittekuuluvate alade loetelu, majandusmetsa osakaalu arvutamise ja selle rakendamise meetodika“ koostamisel muuta määruse eelnõu §-i 1 ning lisada loetellu Kaitseministeeriumi valitsemisala halduses olevad metsamaad, sealhulgas harjutusväljad.

Nimetatud alad on ette nähtud riigikaitsealiste tegevuste läbiviimiseks ja toetamiseks, mistõttu on tavapärane metsamajandus neil aladel riigikaitsealistest kohustustest (nt Kaitseväge väljaõppe korraldamisest ja mõjude hindamisest tulenevalt) sageli raskendatud või täielikult välistatud nii riigikaitsealistest kui looduskaitsealistest piirangutest lähtuvalt.

Alternatiivina tuleks Kaitseministeeriumi haldusalas asuvate metsade puhul ette näha metsahoolduskavade koostamine, mis arvestavad esmajärjekorras riigikaitsealisi vajadusi ja seejärel tasakaalustatult nii looduskaitsealisi kui metsamajanduslikke eesmärke.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Marion Saarna-Kukk
Marion.Saarna-Kukk@kaitseministeerium.ee